

СОЦ „Никола Тесла” без самосталног вођења финансија

2.
СТРАНА

7.
СТРАНА

Нова ђачка пријатељства

8.
СТРАНА

СНН

Београдски „Едип” на сцени у Будимпешти

11.
СТРАНА

Радост и носталгија уз Хариса Џиновића

АКТУЕЛНО

Одржана редовна седница Скупштине ССМ

СОЦ „Никола Тесла“ убудуће без самосталног финансијског пословања

Седма овогодишња седница Скупштине Самоуправе Срба у Мађарској, одржана 13. октобра, показала је да то представничко тело функционише у атмосфери оштрих подела које су већ дуго рак рана српске заједнице у Мађарској. На скупу се највише расправљало о укидању самосталног финансијског пословања Српског образовног центра „Никола Тесла“, на чему је инсистирала и што је на крају и изгласала актуелна скупштинска већина.

Седницом, одржаном у седишту ССМ, председавала је Вера Пејић Сутор, а од укупно петнаест чланова Скупштине, било је присутно њих четрнаест. Поред делегата и службеника запослених у Канцеларији

ССМ, скупу су присуствовали и Зорица Јурковић Ембер, директорка Културног центра „Српски венац“, Мелинда Њари, директорка Српске школе у Батањи, Весна Рац Петин Вејмола директорка ловранске испо-

Др Јованка Ласић:

ЈЕДИНО ЈЕ ВАЖНА МОЈА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Видно огорчена одлуком Скупштине ССМ да се школи „Никола Тесла“ одузме право на даље самостално вођење финансија и одбијањем њеног предлога да се то учини постепено, како функционисање образовног система не би било угрожено, др Јованка Ласић, директока те установе је за наш лист изјавила:

„Цела прича је неприпремљена и све се дешава девет месеци уочи избора, а можда би било коректније да се такве огромне реконструкције, не раде на крају десетогодишњег регнирања у последњих девет месеци, већ да се то препусти новоизабраном саставу Скупштине која ће имати 5 година да спроведе своје замисли. Види се да осморо људи из овог састава Скупштине, иако за јавност говоре нешто сасвим друго, не гледа шта је интерес српске заједнице, нико не прича о деци, о родитељима, него им је једино важна дискредитација мене као човека, која траје већ дуже од две године односно афирмација њихових личних интереса. Ја сам све своје одрадила, не треба више никоме да се доказујем и све радим искључиво у интересу школе и српске заједнице. Цела прича је сведена на приватне симпатије и антипатије, на нетрпељивост према мени, коју објективним разлозима нисам изазвала, рецимо господин Ђурић и господин Богдан су у више наврата у току претходних година добили моју озбиљну подршку, и због тога сам изненађена што они, насупрот тога што раде у школи и што су им деца ученици наше школе, по мом мишљењу гласају и раде против интереса школе (нпр. sukcesивно укидање једног разреда у гимназији на свакој години). Наглашавам, ту нема никакве намере за неки бољитак функционисања школе, не постоји ни један стручни разлог да се разбија један систем, који са својим предностима и манама ипак успешно функционише и то тако да над главом ССМ виси Демоклов мач и виду незавршене и озбиљно угрожене сегдинске инвестиције у вредности од око 2 милијарде форинти, чији неуспех може имати негативне последице за целу српску заједницу. По мом мишљењу све то указује да је ту већ сада реч о позиционирању за изборе и искључиво се ради о личним интересима пред предстојеће изборе.“

ставе Српске школе „Никола Тесла“ из Будимпеште, Љубинка Георгијевић, директорка сегединске испоставе Српске школе „Никола Тесла“ из Будимпеште, Пера Ласић, директор Српског института, правник Денеш Немеш и представници медија.

Прве две тачке дневног реда односиле су се на реализацију буџета ССМ и њених институција у првој половини ове године, као и на измене и допуне буџета. На захтев потпредседника Пера Богдана, донете су одлуке о повећању плате функционера. Тако ће месечна плата председнице ССМ у бруто износу, без премија, износити 1.043.000 форинти, док је хонорар потпредседника повећан на бруто износ од 579.000 форинти.

Између осталог, једногласно је усвојена одлука према којој Скупштина ССМ одобрава субвенцију на „Сечењи“ картицу за запослене у институцијама ССМ, у износу од 650.000 форинти на годишњем нивоу. Руководиоци институција имају право да одобре субвенцију запосленима уколико у буџету за 2023. годину постоје расположива средства. Ова субвенција се, како је речено, односи и на председницу ССМ.

Доношењу одлука из треће тачке дневног реда претходио је датаљни извештај др Јованке Ласић, директорке Српског образовног центра „Никола Тесла“, у вези са финансијским пословањем ове институције. Непосредно пред почетак седнице заседала су и два скупштинска одбора, при чему су се чланови Одбора за финансије сложили са достављеним предлозима одлука, док их Одбор за школство није прихватио.

Тим поводом је др Јованка Ласић за наш лист изјавила да је ова тачка дневног реда била „завршетак одузимања финансијске самосталности

ове васпитно-образовне институције“. Према њеним речима, проблеми постоје, јер нису припремљени основни документи.

„На дан одржавања седнице Скупштине изгласан је један споразум о подели обавеза и задатака везаних за финансијско-економско пословање, у којем се најмање на 15 до 20 места позива на интерне правилнике, које ни ја, а ни чланови Скупштине нису видели. Адвокат, који је у споразумном радном односу са ССМ-ом, мишљења је да се има времена (30 до 60 дана) за доношење правилника који су иначе законска обавеза институције која води финансије. Ти правилници у СОЦ „Никола Тесла“ постоје, али они сада морају да се модификују и постану документи Канцеларије ССМ.“

За мене је додатни проблем што институција тренутно нема свој Статут, што је исто законска обавеза, а поред тога та два документа морају да буду апсолутно кохерентна, јер регулишу исту ствар, финансијско-економско пословање. Наравно, доношење новог Статута је мало компликованија процедура, од ове где осам људи користећи минималну већину, без тога да провери шта мисле родитељи ученика и деце о томе, односно шта сматра добрим српска заједница, доноси одлуке. О тексту новог Статута пре доношења скупштинске одлуке мора да се набави мишљење Родитељске организације, Ђачке самоуправе, Школског округлог стола, као и став локалне српске народносне самоуправе (Ловра, Деска, Сегедин). Постоји онај који сам ја направила у сарадњи са правником и интерним контролором и где су унесене процедуре које су се стварно тада 2021. и 2022. одвијале у школи, као и ингеренција за поједине активности. Из шко-

Игор Рус:

МОЈОЈ ОСТАВЦИ ЈЕ ДОПРИНЕЛА И АТМОСФЕРА У СРПСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Поводом одлуке да се након четири година обављања послова потпредседника ССМ повуче са те функције, Игор Рус је у изјави за наш лист рекао да је поносан на себе, јер је један од ретких, који је 2019. године једногласно изабран на функцију потпредседника Скупштине ССМ, „иако је већ тада постојала подељеност“. Иза њега, како каже, стоји доста одрађених пројеката.

„Било је много лепих ствари, којих ћу се радо сећати, али осећам да ми ове обавезе све теже падају, због мојих приватних послова, а морам да признам и због година. Бавим се туризмом, који се вратио у нормално стање и моја фирма је прошле године надмашила чак и до сада најуспешнију 2019. Имам инвестиције и у Србији и у Хрватској, једва стижем све то да одрадим“, рекао је Игор Рус за наш лист и додао да је и „атмосфера у српској заједници, која влада од последњих избора, допринела да се лакше одлучи да поднесе оставку“.

ле у састав Канцеларије треба да пређе свега 6-7 људи од 12 који су то сада радили, троје физички, док благајник и они који раде на људским ресурсима остају да раде у школској згради. Четири средња руководиоца који су управљали техничким запосленима у одређеним областима делатности (књижење, подружне институције и конкурси, људски ресурси, одржавање и функционисање некретнина) не прелазе у састав Канцеларије ССМ, што ставља под знак питања како ће све то функционисати, а немамо Правилнике и немамо Статут. Колико знам конкурси за запошљавање су већ дуже времена објављени на службеном сајту ССМ, међутим веома тешко је наћи квалификовану и квалидетну радну снагу. Проблем је и финансирање личних доходака тих запослених, наиме у документу који је Скупштина данас изгласала стоји да ће се финансирање вршити тако да ће ССМ на рачун школе уплатити финансијска средства њихових плата и онда ће школа вратити те паре на рачун ССМ. То је зато потребно, јер су та средства наменска и морају да се исплаћују преко школе. Ја сам скренула пажњу присутних да је то у неку руку избегавање закона, међутим ССМ је од Државне ризнице добила информацију да то може тако да се ради, али се Ризница на крају документа оградилa од правне одговорности и нагласила да се тај документ на суду не може користити као доказни материјал“, објашњава др Ластих.

Према њеним речима, није решено обављање конкретних техничких послова. Од 17. октобра, како напомиње, у седишту школе на тргу Ружа, где има највише деце, неће постојати ни један запослени који би могао обављати финансијско-економске послове.

„У школу дневно стиже огроман број рачуна, који треба да се уведу у евиденцију, а фирме, којих има преко 160, морају да буду обавештене, да рачуне више не шаљу у школу. Да би запослени у школи добили личне дохотке, били смо принуђени да то одобримо својим потписима и ту нисам сигурна да нисмо направила прекршај, јер од 1. септембра немамо самосталност, али за мене је било важно да запослени добију своје личне дохотке. Ово сам иначе пријавила централној Служби друштвеног књиговодства. У августу и септембру смо морали да одрадимо више милионске тендере за јавну набавку струје и гаса, затим да обавестимо запослене о примањима у складу са новим законом, што значи да смо зарад нормалног функционисања школе, били принуђени да обавимо низ послова, који имају правне последице и консеквенце, а то је све требало од 1-ог септембра да ради Канцеларија ССМ, где тренутно ради седам запослених. Ни са наших седморо људи то неће бити довољан кадар за обављање овог великог посла. У школи је то радило 12 људи, од којих, како сам то већ навела, четворо кључних или не желе да пређу у Канцеларију ССМ или не могу по закону да буду тамо запослени. То значи да људи прелазе у ССМ да раде без својих досадашњих руководиоца. Велико је питање да ли ће они моћи сами да обављају послове.“

А оно што је за мене веома тешко прихватљиво и озбиљно ме забрињава, да сам по слову документа, који је изгласан, и даље ја одговорна за обављање великог броја задатака финансијско-економског карактера, који је једног запосленог који би био контакт према Канцеларији ССМ, с тим да је шеф економата ССМ и више наврата

најавила да она није у могућности да целу радну недељу буде присутна у Будимпешти“, изјавила је др Ластих.

Одлучујући о њеној молби да се сачека следећа година и да се до тада у потпуности припреми нов систем финансијског пословања Српског образовног центра „Никола Тесла“, Скупштина је са 8 гласова „за“ и 6 „против“, прихватила предлог да од 17. октобра обављање финансијских послова преузме Канцеларија ССМ.

На седници је прихваћено и расписивање конкурса за директора Српског образовног центра „Никола Тесла“ у Будимпешти, одобрено је прекорачење максималног дозвољеног броја ученика у разредима гимназије за 10 посто, а изгласана је и повишица цене исхране за школску 2023/24. годину, од 1. новембра. Скупштина ССМ је одобрила коришћење недавно набављеног школског аутобуса Српској основној школи у Ловри.

Неколико тачака дневног реда изазвале су озбиљне дискусије, па и вербалне сукобе. У питању је био извештај о раду саветника ССМ Митра Мирка Кркељића. Тај допис је наишао на критику од стране Милана Ђурића, што је изазвало оштру полемику међу двојицом чланова Скупштине.

Милан Ђурић је на истој седници изабран за потпредседника ССМ, након што је Игор Рус дао оставку на ту функцију. Пошто је Ђурић био једини предложени кандидат, Кристифор Брцан, председник Српске самоуправе у Дески, сам се пријавио за обављање те дужности, како би и југ Мађарске био заступљен у руководству ССМ што, како је рекао, до сада није био случај. Он је понудио да тај посао обавља без новчане надокнаде, коју је био спреман да уступи фонду ССМ за финансирање пројеката, који би се на тај начин буквално удвостручио. На место потпредседника ССМ изабран је Милан Ђурић.

Он је, у разговору за наш лист, рекао да има довољно слободног времена да се укључи у руководство ССМ и да жели „да се овај наш брод доведе у луку, која одговара већини чланова наше заједнице“.

„Желим све да радим транспарентно и што је добро за заједницу, јер то исто радим већ четири године преко удружења. Добробит заједнице ми је на важном месту од моје ране младости, нарочито после завршених студија. Сада желим да допринесем као родитељ и желим да ситуација у заједници постане нормална, да људи са стране кажу да је ово код нас нешто добро.“

На питање шта би могао да уради да се реши дуготрајна подељеност и затегнути односи у заједници, Ђурић је рекао да су главни проблеми комуникација и дијалог. Каже да су потребне промене и да различити ставови морају да се испољавају „на адекватан начин, нормалним разговором и нормалним односима“.

Да подсетимо, Милан Ђурић је пре последњих избора био директор Културног и документационог центра Срба у Мађарској. На изборима је, на посебној листи, предводио Удружење „Круг“ које ипак није успело да освоји број гласова довољан за формирање већине у Скупштини ССМ. Потом је културна институција коју је предводио укинута, а он остао без функције директора. Након извесног времена и подела које су наступиле у победничкој коалицији, неки од чланова са листе Удружења „Круг“ у Скупштини су помогли да се формира већина нешто другачијег профила, која је и сада актуелна.

Другом потпредседнику ССМ, Петру Богдану, на седници је поверен нови трогодишњи мандат представника српске заједнице у Народном подобиру Фондације „Бетлен Габор“.

К. П.

ПОЛИТИКА

Коментар

Догађаји на Балкану били увертира у руско-украјински сукоб?

По свему што је речено и учињено до сада, испада да су догађаји на Балкану деведесетих добро испланирана увертира у руско-украјински сукоб са многоструко тежим последицама. Хрватска је веома активна у пружању помоћи украјинским властима у процесуирању ратних злочина, преносећи украјинским тужиоцима свој „модел“ процесуирања оних из рата деведесетих, који развијају и усавршавају више од 30 година.

Аутор коментара

Почетком октобра ове године Парламент Јерменије ратификовао је Римски статут, уговор којим је успостављен Међународни кривични суд (МКС), пренели су скоро сви медији у свету, и подсетили да је тај суд почетком године подигао оптужницу против руског председника Владимира Путина због наводних ратних злочина у вези са депортацијом деце из Украјине и најавили да ће ова ратификација вероватно довести до погоршања односа Јерменије и Русије, која је настојање Јеревана да се придружи МКС оценила „непријатељским кораком“.

Ова вест је подсетила и на ону из марта, коју су такође пренели сви медији у свету, да су судије МКС издале налоге за хапшење Владимира Путина и Марије Лвовне-Белове на основу оптужнице која их терети за ратне злочине – депортацију украјинске деце у Русију. По објави ове вести, неки хрватски медији „похвалили“ су се да је оптужницу против руског лидера Владимира Путина припремио бивши хрватски главни државни тужилац Младен Бајић, ту информацију су пренели и остали медији у региону.

О Младену Бајићу (1950) више пута сам писао и на овим страницама (тек-

стови: „Хрватски ратни звиждачи“, 17. септембра 2022, „Како је угушена измишљена побуна ‘србочетника’ са сплитског подручја“, 29. децембра 2022), чији рад сам пратио кроз многобројне кривичне предмете још док је био заменик војног тужиоца у Сплиту (1992–1996), а посебно док је био на функцији главног државног тужиоца (2002–2014), односно његовог заменика (2015–2022), у ком времену је процесуирано више од 4000 особа за ратне злочине пред хрватским судовима, од којих су тек око три процента припадници хрватских оружаних снага, а све остало припадници бивших ЈНА, СВК и нешто српских добровољаца.

Са функције заменика главног државног тужиоца, Бајић се прошле године, заједно са заменицом жупанијског државног тужиоца у Загребу Даворком Чолак, придружио Саветодавној групи за ратне злочине у Украјини, коју су у мају такође прошле године успоставиле САД, ЕУ и УК, која Украјинцима стоји на располагању у њиховим истраживањима и процесуирањима, а којом руководи Клинт Вилијамсон, бивши амерички амбасадор за ратне злочине.

„Хрватска је једина земља ЕУ која

има искуство с ратним злочинима на својој територији. Канцеларија главног тужиоца у Хрватској има големо искуство у процесуирању ратних злочина. Истраживали сте тај криминал и направили најбољу организацију да бисте га решавали“, рекао је Вилијамсон приликом позивања Бајића у поменућу групу, додајући да је његов ангажман, као и ангажман тужитељке Чолак, одобрила главна државна тужитељка Злата Хрвој Шипек уз знање и одобравање владе.

Дакле, кључни човек који стоји иза оптужнице против Путина је ипак Американац Џон Клинт Вилијамсон (1961), амерички дипломата, адвокат и просветни радник, који је служио на различитим вишим позицијама у Влади САД, УН и ЕУ, који је оставио велики траг и на нашим просторима.

Од 1994. до 2001. радио је као тужилац у Међународном кривичном суду за бившу Југославију (МКСЈ) у Хагу, са које функције је надгледао истраге и теренске операције на Балкану, састављао оптужнице и процесуирао случајеве на суђењима. Међу предметима које је водио били су они против Слободана Милошевића и Жељка Ражнатовића Аркана, као и случајеви који су произашли из напада ЈНА на Вуковар и Дубровник, а планирао је и надгледао хапшење Славка Докмановића од стране снага УН у источној Славонији. Од краја 2001. до 2002. радио је у Одељењу за мировне операције УН као директор Одељења за правосудје у Мисији Уједињених нација на Косову (УНМИК).

У октобру 2011. године именован је за специјалног тужиоца ЕУ, на истраживању навода о ратним злочинима које су починили косовски Албанци током и након рата на Косову 1999. Најистакнутије оптужбе су се односиле на наводе да су појединци повезани са ОВК убијали српске затворнике у сврху узимања и трговине њиховим органима. Као специјални тужилац, он је био на челу мултинационалне Специјалне истражне групе ЕУ (СИТФ), која је одговорна за спровођење ове истраге и покретање било каквог кривичног гоњења које је оправдано. У Бриселу је у јулу 2014. објавио истражне налазе СИТФ-а указавши да „поједини високи зва-

ничници бивше ОВК сносе одговорност за кампању прогона која је била усмерена на етничке Србе, Роме и друге мањинске популације на Косову и на суграђане косовске Албанце које су означили као политичке противнике“.

Вилијамсон је у фебруару за Грузијски сервис Глас Америке надуго и нашироко говорио о истрагама и процесуирању ратних злочина у руско-украјинском сукобу, не само оних које су починили Руси, већ и Украјинци – те објашњавао могућности за оснивање међународних судова који би злочине кажњавали.

Рекао је, између осталог, да примарна одговорност за истрагу и коначно процесуирање ових злочина лежи на канцеларији главног тужиоца у Украјини, која је до тада идентификовала приближно 66.000 злочина које потенцијално истражује, а група на чијем је челу пружа им савете и помоћ, покушавајући им обезбедити „стручност људи који су то радили у другим ситуацијама, било на међународним судовима било у домаћим јурисдикцијама“.

Све што је говорио Вилијамсон у фебруару, у августу је потврдио и амерички секретар за правосудје Мерик Гарланд, изјавом да „амерички Секретаријат за правосудје Украјини пружа знатну помоћ: правне стручњаке обучава о кривичном гоњењу, те асистира у развоју и управљању системом који у евиденцији има више од 90.000 осумњичених за злочине“ те да су САД у јулу именовале тужиоца који ће у Хагу помагати у процесуирању руских лидера за „злочине агресије“.

Хрватска је такође веома активна у пружању помоћи украјинским властима у процесуирању ратних злочина, између осталог преносећи украјинским тужиоцима свој „модел“ процесуирања ратних злочина из рата деведесетих, којег развијају и усавршавају више од 30 година, који се у остваривању планираног циља (етнички чисти простори), у пракси показао много ефикаснији од пушака и тенкова.

Саво Штрбац

Документационо-информативни центар „Веритас“

Традиција Мединчана

ВЕСТИ

Живи сећање Срба на пударину

Малобројна српска заједница у Медини и даље верно чува и негује обичаје и традицију, коју су им у аманет оставили преци. Пударина је обичај чувања винограда од крађе, како од људи, тако и животиња, пре свега, птица. Винограде су, углавном, чувале девојке у периоду од зрења, па све до бербе. Пударски обичаји опстали су и у Медини, маленом толнанском насељу, где Срби од памтивека негују старе српске обичаје, везане за чување винограда и грожђа.

И ове године планирали су да 23. септембра, у једном од винограда у српском власништву, евоцирају успомене, везане за пударину. Међутим, време није било наклоњено главним организаторима присећања, на челу са Наталијом Сокић, председницом

Самоуправе Срба у Медини. Киша је, нажалост, била немилосрдна, па је двадесетак Срба у Медини било приморано да евоцирање приреде у згради бивше српске вероисповедне школе, на месту окупљања мештана српске националности.

Дружење, које је било планирано у винограду, пребачено је у Српски клуб, где су врсни мајстори, одговорни за гастрономске специјалитете, поподне у четири сата распалили роштиљ и испекли месо.

У поподневну забаву су се укључила и деца, а дружење мештана у знаку евоцирања успомена на пударину потрајало је до касне вечери. Певало се, разговарало, дружило и враћало у стара времена, када су у Медини у знатно већем броју живели Срби.

П. М.

Активностии у Чанаду

Традиционални програми и крајем ове године

Узгради локалне самоуправе села Чанад, одржан је састанак чланова месне Српске самоуправе (ССЧ), на челу са председником Фрањом Коларом. Након што су модификовали буџет, разговарали су о задацима и обавезама до краја ове године. Чланови су, сходно ранијим годинама, донели одлуку везану за конкурисање код Фонда „Габор Бетлен“.

Чанађани су одлучили да аплицирају на четири конкурса. Један се тиче промовисања српске гастрономије, други прославе Ђурђевданске храмове славе, трећи се односи на дигитализацију фотографија и докумената који говоре о историјату некадашње српске школе (куповина фото-апарата и једног лаптопа), а четврти је уско повезан са празновањем Св. Николе.

Наравно, Самоуправа Срба у Чанаду ће и убудуће помагати месну основну школу, где се предаје и српски језик, као и сеоски дечји вртић, где функционише и српска забавишна

група. ССЧ ће и убудуће стављати на гласак на улепшавање српског гробља, и водити бригу о месном Дому народности, који заједно одржава са месном румунском народносном самоуправом. Заједнички се плаћају и режисијски трошкови и тако ће бити и убудуће.

До краја календарске године није преостало много времена, а ССЧ је одлучила да у децембру одржи јавну седницу и једно вече, током којег ће мештани разговарати, дружити се и веселити. Слично ранијим годинама, извршиће се и додела поклон-пакета људима, којима је помоћ преко потребна, а њих је све више у Чанаду.

У селу се надају да ће, након обелодањивања резултата прошлогодишњег пописа становништва, бити прилике да се изнова оснује српска самоуправа, која је пуно тога урадила на пољу очувања и неговања матерњег језика, српске културе и светосавског српског православља.

П. М.

Програм у Баји

Дан српске заједнице

Уорганизацији Самоуправе Срба у Баји (ССБ), 8. октобра је одржана манифестација Дан српске заједнице. Иако су Срби у овом бачванском насељу имали у плану да приреде и изложбу, посвећену патријарху Лукијану Богдановићу, последњем патријарху карловачком, који је рођен 1867. године у Баји, а живот трагично изгубио 1913. у Бад Гаштајну, ту замисао из објективних разлога нису успели да остваре.

Зато су Марко Чилић, председник и Тихомир Тибор Барабаш, члан ССБ-а, приредили пригодну свечаност, у склопу које је одржано богослужење у месном српском православном храму, али и весеље, уприличено прекопута светиње, у Регионалном центру бачванских Срба, где се налазе и седишне просторије ССБ-а.

Бајцима су се у слављу придружили и Срби из Сантова и Аљмаша, а на позив организатора у Бају је допутовала и троцлана делегација града Сомбора, у саставу: Дарко Смиљанић, члан Градског већа за специјалну заштиту, Срђан Савић, члан Градског већа за област руралног развоја, као и Борислав Аврамовић, председник Управног одбора Српске читаонице „Лаза Костић“ у Сомбору.

Дан српске заједнице отпочео је светом литургијом, коју је служио протојером-месник Јован Бибић, парох сантовачки, администратор бајске парохије, који је на крају богослужења поздравио окупљене, а посебно високе госте из матице. Потом је у својој краткој беседи скренуо пажњу на важност обнове светоникола-

јевске цркве, која је саграђена 1775. године.

Након свете литургије у седишту бајских Срба, преко пута цркве, одржана је трпеза љубави, а одмах потом и пригодно весеље. За добар штимунг домаћина и њихових гостију побринуо се дует Зоран и Дејан Барић из Сантова.

Било је времена и за разговоре на разне теме, па тако и у вези са сарадњом Срба у Баји и Сомбораца. Постигнут је договор да две стране убудуће тешње сарађују и обавештавају једни друге о програмима, као и да траже заједничке могућности представљања.

У томе је посебну улогу имала Српска читаоница „Лаза Костић“ у Сомбору, и манифестација „Матица - дијаспора“, која се у поменутој установи, у организацији Завичајног удружења Срба „Коријени“ одржана од 13. до 15. октобра. Била је то прилика за бројне културне програме, међу којима и промоције књига и концерте.

Било је речи и о другим темама, а дотакнути су и народносни избори, који ће се одржати наредне 2024. године. Дан српске заједнице у Баји окончан је у касним вечерњим сатима.

П. М.

КУЛТУРА

Програми манифестације „Српски дани“

Разнолика културна дешавања у Будимпешти и Сентандреји

Организатори манифестације „Српски дани“ су у недељу, 8. октобра, у просторијама Галерије „Круг“ окупили већи број деце, у својеврсној играоници „Шарена барка“. Циљ је, како поручују, очување и неговање српског језика, културе, духовности и обичаја код најмлађе генерације Срба у Мађарској.

У гостима им је овога пута био Бранислав Николић, педагог за народне игре из Шида. Заједно са учитељицом Јасмином Латас, на пријемчив и занимљив начин деца је приказао и приближио стари српски обичај „Додоле“.

У креативној радионици деца су направила луткице у народној ношњи, цртала су, сецкала, а највише су живјели у доброј атмосфери.

У среду, 11. октобра, у Галерији „Круг“ је премијерно приказан документарно-играни филм „Седам хиљада душа“. Специјална гошћа је том приликом била песникиња и културна активисткиња Јелена Ђирић, која живи и ради у Прагу.

Овај документарно-играни филм говори о страдању српских и руских војника и цивила у аустроугарским логорима Јиндриховице и Броумов, који су се налазили на територији данашње Чешке Републике. Логори су имали око 500 објекта, где је било око 60.000 ратних заробљеника.

У логорима су владали изузетно тешки услови рада, па је без хране, обуће и одеће, од зиме и заразних болести живот изгубило 7.100 Срба. Како

се може сазнати у филму, у Јиндриховицама постоји маузолеј са остацима жртава тих логора, 7.100 српских и 189 руских. То је, иначе, друга највећа српска гробница на свету.

У једночасовном филму редитеља Сањина Мирића, поред осталих играју и Лордан Зафрановић, Јелена Ђирић, протојереј Срђан Јаблановић, а наратор је Тихомир Станић,

Филм је снимљен у продукцији „Родољуб 3.С.“, односно Удружења чешко-српског пријатељства из Прага

У четвртак, 12. октобра, у Музеју Епархије будимске у Сентандреји, отворена је изложба рестаурираних старих штампаних књига из епархијске библиотеке, под називом „У сјају прошлости“.

Госте је најпре поздравио управ-

ник Музеја, кустос и историчар уметности Коста Вуковић, а потом се присутнима обратио епископ будимски Лукијан. Он је, између осталог, говорио о значају спасавања културних и културних добара од пропасти, а што је део духовног и културног наслеђа Епархије будимске, Срба у Мађарској и део културног наслеђа Мађарске.

Присутнима су се обратили и мр Душица Грбић, стручњак из Библиотеке Матице српске и руководилац Одељења старих и ретких књига као и Селимир Радуловић, директор Матицине библиотеке.

Изложба је двојезична, са описима на српском и на мађарском језику, као и са резимираним информацијама на енглеском.

К. П.

Театар

Представа „Српски просветитељи“ у нашим школама

Стални сарадници Српског позоришта у Мађарској, аутор пројекта Предраг Вуковић Пеђолино и његов сарадник Ратко Краљевић обрадовали су српске ђаке својом новом представом. Крајем септембра су обишли основне школе у Сегедину, Деску и Ловри и приказали свој нови пројекат под називом „Српски просветитељи“.

Ова прича о Доситеју Обрадовићу и Вуку Стефановићу Караџићу је замишљена као радионица – представа у којој деца добијају основне информације о српском филологу, књижевнику и најзначајнијем српском лингвисти 19. века, који је написао азбуку и фонетски правопис, водећи се правилом „пиши као што говориш, читај како је написано“ и о српском просветитељу, писцу и реформатору, Вуковом претечи. У представи се говори и о песницима који су живели у то време, Јовану Јовановићу Змају и Бранку Радичевићу, речитују се и певају њиховне песме.

Представа има за циљ да подстакне даље деце интересовање о њихо-

вом раду и тако стекну знање о српском језику и азбуци. Садржај овог пројекта је намењен деци школског, а у прилагођеном издању и деци предшколског узраста.

У једном тренутку Доситеј Обрадовић и Вук Стефановић Караџић се сусрећу у 21. веку, у једној школи, и просто се изненаде како данас деца уче. Ту деца откривају како су изгледале школе у њихово доба, како су деца учила и радила, и где су се школе налазиле. Глумци, затим, у интерактивној комуникацији, проверавају колико деца познају азбуку, каква су њихова права и обавезе и колико знају о песмама које су настале.

Одједном се Вук Караџић и Доситеј Обрадовић срећу у 21. веку и посећују школе, да би погледали како данас деца уче и раде. Говоре о савременим песницима, Пери Зупцу, Љубивоју Ршумовићу, Душку Трифуну, Драгану Лукићу, Душку Радовићу и певају песме на њихове стихове.

Програм је изведен у српским основним школама у Сегедину и Де-

ска, у препуним салама, пред великим бројем деце предшколског и школског узраста и њихових наставника. Трећи пут је представа изведена у Ловри, први део о просветитељима, а други део наступа је био забавног карактера. Представа је била део манифестације „Сусрет српских забавишта - Ловра 2023“, у којој су, поред домаћина, учествовали и малишани из Сегедина, Батање и Деске. За децу су организоване разноврсне радионице и забава, после којих су ужинала са својим миљеницима Пеђолином и Ратком.

Од Предрага Вуковића смо сазнали да је пројекат „Српски просветитељи“ подржан и финансиран од

стране Кабинета за дијаспору и министра без портфеља Ђорђа Миличевића.

„Наравно, уз свесрдну техничку и организациону помоћ Српског позоришта у Мађарској. Кабинет министра Ђорђа Миличевића веома активно подржава све програме и акције, које су усмерене ка српској дијаспори, а што се тиче овог пројекта акценат је стављен на учење српског језика и културе. Сарадња са Српским позориштем у Мађарској је већ годинама успешна и плодносна, и са задовољством могу да кажем да је остварен велики број програма за децу“, рекао је Вуковић за наш лист.

К. П.

Гостивање Југословенској драмској позоришћу

КУЛТУРА

Београдски „Едип“ на сцени у Будимпешти

У четвртак, 12. октобра, у мађарском Националном театру, одиграна је Софоклова представа „Едип“, Југословенског драмског позоришта из Београда. Необична идеја режисера Вита Тауфера да се радња овог дела смести у кафану, уз ефектне музичке нумере и несумњив глумачки таленат главних актера, публику није оставила равнодушном. О томе су јасно говориле овације из гледалишта, на крају представе.

Дуго најављивана представа, која је изазвала велику пажњу јавности, а која је је гостовала у оквиру десетог Интернационалног театарског фестивала „Митем“ у Будимпешти, напунила је салу мађарског Националног театра. Иначе, овај фестивал већ годинама окупља бројна позоришта из Србије, Словачке, Немачке, Француске, Мађарске, Румуније, Чешке... Фестивал је отворен 30. септембра и траје до 23. октобра.

Убедљива глума и фантастична енергија Милана Марића који тумачи улогу Едипа, очарала је публику у скоро двочасовној представи. Марић је, иначе, заслужено постао ми-

љеник публике својим улогама у филму „Тома“, као и у серијалу „Државни службеник“. Поред њега, Софоклове јунаке су тумачили и сјајна Наташа Нинковић у улози Јоксане, супруге и мајке Едипове, Срђан Тимаров као Креонт, затим су ту Бојан Димитријевић, Александар Ђурица, Милош Самолов, Небојша Љубишић, Зоран Цвијановић, Јоаким Тасић, Милан Бобић, Лука Антонијевић, Лука Севић и Вељко Стевановић, који су пуно жара и енергије учествовали у представи.

Свака улога и сваки лик на сцени су на неки начин посебни и прецизни, укључујући и наизглед споредне ликовне као што су конобар или телохра-

нитељ, па је некако цела представа магично синхронизирана њиховом тимском игром. Необична прича о Едипу, где су у једном тренутку приказани његова моћ и слава, срећна породица, успех, а у следећем сунаврат и последице игре судбине и учињених дела из неких давних дана, бацају га на само дно, суочавају са свим до тада учињеним и проживљеним, као и спознајом да ништа није онако како се чинило, доводе до потпуног распада његовог живота. Он је био неко ко је у једном периоду свог живота одлучивао о животима других људи, а на крају је молио за свој живот, мада су, према речима Марића, подељена мишљења о томе шта је Едипова кривица.

„Према античкој трагедији мора да постоји кривица због које је лик накнадно кажњен, а Едип није ништа урадио погрешно, осим што није знао, али то не може бити његова кривица“, каже он.

Целу причу на самом крају обележава и монолог Креонта који даје на значају чињеници да се судбина човека не може знати до саме његове смрти, зато је и прича о Едипу једноставно непролазна.

Ово је дефинитивно био „Едип“ каквог нисмо очекивали и какав је на необичан начин представљен и приближен публици. Савремени, а у исто време и оригинални Едип, обучен у одело политичара, са гестикалацијом и ставом политичара, а опет, Софоклеов Едип који је премостио све ове године и смештен је у садашњост.

По завршетку представе, одржан је округли сто за новинаре и све оне који су желели да сазнају нешто више о настанку представе и раду на њој, као и за оне који су имали питања више. Било је свакако интересантних питања публике, као на пример, зашто је радња представе смештена баш у кафану, у неке модерне оквири, или колико су сами глумци имали слободе у своме извођењу, а колико су морали да се придржавају стриктно написаног текста. Било је и оних које је читаву представу асоцирала на садашње политичаре и питали су се да ли је то случајност или намера.

Причала је Наташа Нинковић о првим реакцијама глумаца на читаву идеју кафане и њиховом шоку и отпору према целој тој замисли, као и саопштењу режисера да ће у представи бити и комичних елемената, као и стрепњи како ће све то на крају изгледати. Наравно, презадовољни су оним што су направили, а потврда свему томе је и реакција публике и излазак глумаца неколико пута на сцену, како би се поклонили.

Скоро стотинак гимназијалаца из Српске школе „Никола Тесла“ из Будимпеште, заједно са својим васпитачима и професорима, показало је интересовање за ову представу. Након конференције за новинаре и одржаног округлог стола, ученици који су остали дуже, имали су прилику да поразговарају и да се фотографису са глумцима.

Драгана Меселција

ДРУЖЕЊЕ

Сусрећи полазника српских вртића у Мађарској

Изостанак многих није умањио одушевљење малишана и васпитача

Ове јесени је сусрет деце из српских вртића у Мађарској организован у Ловри. Прелеп сунчани дан обећавао је добро расположење, пуно радости и смеха. Деца су пристизала школским минибусевима, са својим васпитачима, у ловрански Дом културе. Мали Будимпештанци, Сегединци, Дешчани и домаћини Ловрани, додали су прилично високе тонове у прелепи амбијент, сређен баш по њиховој мери.

На све стране столови са већ спремљеним грицкалицама, мамили су децу, док су васпитачице имале пуне руке посла како би их од њих одвојиле и молиле их да узимају по мало, јер је то културно. Окићена и декорисана двориска тераса позивала је на игру. Два полигона, један са бициклима и други са спортским реквизитима, чекали су да прве екипе стану на стартну линију. А унутар сеоске куће била су постављена два велика стола за креативни део дружења. Ручни рад, који је захтевао сечење маказицама, прављење куглица од креп папира, лепљење и игра са јесењим лишћем и плодовима на већ припремљеним картонима са селотејпом. Све како би деца било занимљиво, забавно и инспиративно. Препуно боја и маште, која може свашта.

Подељена у четири групе, деца су мар-

љиво радила уз помоћ својих васпитача, али и домаћина. Јурећи око стола, васпитачице су, као хоботнице, испуњавале све жеље својих малишана.

„Сања, помози ми, овај кукуруз се споро прави, а и немам више овог жутог папира.“-говори Лена док обилази око стола и узима још папира који је видела. Њена другарица Катарина се надозвезује: „Молим те помози и мени, ни ја немам више кукуруза.“ удружују се вредне руке и за тили час радови су готови.

За другим столом осликава се рам јесење слике са лишћем, а васпитачица охрабрује децу: „Браво децо, тако, прстићима, користимо само јесење боје, браво!“ Оживели те помози и прстићима, који су остављали трагове у најлепшим бојама. По завршетку, рад је однет на сунце да додатно упије сјај и спреми се за полазак у Будимпешту.

Децу на полигонима бодрили су другари, али и глумци који су се spremали да по завршетку игара, одиграју чак две

представе. Сваког су по имену дозвали и храбрили да буде бржи и успешнији. Сви окупљени су телефонима овековечили ове тренутке за сећање на ове дивно проведене тренутке.

Око 13 часова, уморни од вредног рада, игара, скакања, ручних радова, полигона, вожње бицикла, смеха и радости, деца је, по распореду и плану тог дана, послужен ручак. Вредни домаћини спремили су укусне залогоје за све присутне.

А кад су се напунили енергијом од ручка, имали су снаге да наставе са играма. Једва су дочекали да глумци изађу на сцену и започну представу. Орило се кроз салу, иако су се многи од њих први пут срели. Орило се: „Никола Тесла!“.

Био је то увод у представу „Српски просветитељи“, глумачког дуа – Ратко Краљевић и Предраг Вуковић Пеђолино. „Пошто су наша забавишта тако далеко, Будимпешта, Батања, Сегедин, Деска, тешко је било организовати тако да свима буде добар почетни термин, али ипак је све испало добро. Све је било веома лепо, као што смо и планирали. Програм је супер, деца су супер, сви причају српским језиком, што је и суштина оваквих окупљања“, рекла нам је руководилац Диана Алексов, из Ловре.

На питање да ли су успели да реализују све што су имали у плану, она каже: „Јесмо. Највише нам је времена одузела ова декорација, јуче смо цео дан радили око ње, али хвала Богу имали смо jako лепо време. И данас је дивно време. Хтели смо да организујемо спорт-

ски део на нашем новом терену, који је на почетку села, али ипак нисмо успели, јер смо имали мало времена за тај део организације. Жао ми је што је број деце мањи од предвиђених 60, колико смо планирали, али Батањци нису дошли због вируса, а и из осталих места је мањи број, нажалост због болести деце и вируса који владају. Овим путем желим да се захвалим свима који су помогли да наш данашњи програм буде лепо изведен. Захваљујемо се Српској самоуправи из Ловре, начелнику села, који нам је обезбедио простор, Српском позоришту из Будимпеште, српској заједници из Сегедина, а посебно Миленку Радићу. Ја бих се, такође, захвалила и својим колегиницама без којих ово све не би било могуће извести, васпитачицама Александри Вељковић и Бранислави Ковачев, затим Тијани Гајарски, која је била задужена за декорацију и задатке у радионицама, као и свим дадиљама“, наглашава веома расположена Диана Алексов.

Договорено је да следеће године, у исто време, организацију преузму Дешчани. На крају, заједничка слика и звуци сирене из мини буса. Свако са својим мислима и доживљајима одлази путем ка кући. Само су Дешчани и Сегединци, са расположеним председником Српске самоуправе из Деске, Кристифором Брцаном, кренули пут Шолтвадкерта на најбољи сладолед у земљи, да деца заувек остане у сећању данашњи дан и дружење свих српских забавишта у Мађарској.

Сања Симулов

Српска школа у Ловри

Нова пријатељства ловранских и футошких ђака

Крајем прошле школске године, као круна наших интерактивних часова, Српска основна школа „Никола Тесла“ и Ловри, која функционише при истоименом Обра-

зовном центру у Будимпешти, угостила је ђаке школе „Десанка Максимовић“ из Футога, са учитељицама Мирјаном Рудовић и Надом Мандић. Били смо срећни што, после годину

дана виртуелног дружења и заједничког учења, коначно сви можемо да се окупимо на једном месту и упознамо.

Ученици Српске основне школе „Никола Тесла“ из Ловре, са директором Весном Вејмола Рац-Петин, разредним старешином Моником Черном Куруц и учитељицом Радославом Мазалицом, гостима из Србије су приредили богат програм током њиховог боравка у Мађарској.

Посетили смо древни православни манастир у Српском Ковину, подигнут у касноготичком стилу, који је угарски краљ Ладислав, 1440. године, уступио Србији. Овде смо имали прилику да се упознамо са историјом Срба из ових крајева и да стекнемо многа, нова, занимљива и вредна знања.

Вожња бродом је први дан посете и допринела да се деца уз музику и песму додатно зближе. Шетњом кроз Ловру и боравком у школи упознали су се са начином рада школе, историјом села и његовог становништва. Организован је спортски дан, на којем су ђаци у мешовитим групама радо уче-

ствовали и добро се забавили. Ко је победио, на крају, није ни било важно. Заједничко славље је настављено у трпезарији уз храну и сокове.

Један посебан дан смо издвојили за посету Будимпешти, у оквиру које су ђаци упознали своје вршњаке из пештанске Српске основне школе „Никола Тесла“ на предивном Тргу ружа. Том приликом ученици из Футога, са својим ловранским домаћинима, обишли су и модерно опремљену школску зграду и учионице. Можемо рећи да смо провели дивно време у разговорима и размени искустава о образовању, предметима и градиву. Монументална, стара, али добро очувана зграда пештанске школе оставила је посебан утисак на све учеснике посете. Након тога су ловрански и футошки ђаци отишли у зоолошки врт, где су провели остаток дана у разгледању дивљих животиња и дружењу.

Последњег дана посете ђаци су разменили контакте, са жељом да се што пре поново виде и пожелели срећан пут својим пријатељима из Футога.

У новој 2023/2024. школској години настављамо наша виртуелна дружења и интерактивне часове до наредног виђања.

Радослава Мазалица, учитељица

Акција у Дески

Недеља здравља у Српском забавишту

Крајем септембра, у Српском забавишту у Дески обележена је Недеља здравља, у оквиру које је организована и сарадња са особама са инвалидитетом.

„Сваке године желимо да деца, поред редовних активности, укажемо на значај ове сарадње и дружења. Деца морају од малена да се упознају и створе осећај једнакости, као и да развију саосећајност, емпатију и да науче да помогну људима, без обзира на врсту инвалидитета неке особе. За сада имамо само позитивне утиске, после треће овакве сарадње. Ове године настављамо целогодишњу сарадњу са Фондацијом „За осмех са псом“, која наставља да са децом и псима, уторком у нашој установи, одржава радионице.“ – објашњава Споменка Ђукин Брцан, директорка забавишта.

Фондација „Сунчана страна за особе са инвалидитетом“, била је гост у Недељи здравља ове године.

Ова организација има за циљ да интегрише људе са инвалидитетом, као и интелектуално ометену, али и здраву, а угрожену децу и одрасле, у друштвену средину. Такође, циљ је и рехабилитација социјалног, соматског и психичког стања. Све уз промовисање друштвене једнакости.

Све то на делу показала им је Жужана Качор Мачка. Веома опрезно је заједно са својим псом изашла из аутобуса и упутила се ка гласу, који ју је дозвоао. Помоћ од станице до забави-

шта била јој је Мелинда Цицери, педагошки асистент групе „Коло“. Дошле су заједно до зграде, а онда је Жужана у свакој од три групе одржала радионицу, у трајању од 45 минута.

На почетку се представила деца, а затим их упознала и са својим крзненим пријатељем, по имену Бодза (Зова). Причала им је о свом рођењу и животу. Жужана је рођена скоро слепа, са деформитетима, а све као последица богиња, које је прележала њена мајка у трудноћи. Причала је како живи сама, без друге људске руке да јој помогне у свакодневници. Она кува разна јела, спрема, одлази у набавку, облачи се. А највише је заинтриговала малишане када је рекла да зна да је обукла плаву блузу, са белим туфнама, само на основу пипања материјала својим прстима.

За све то време Зова је лежао на поду и мирно посматрао децу. Она тврди да је он веома активан и да га води у парк да трчи. А онда је дечија радозналост избила на видело. Ређају се питања. Једно дете пита зашто Зова има звонце око врата. А одговор је врло једноставан, и наставља се на претходну њену причу. „Зато да могу да чујем где је, када га пустим да се игра у парку“ – насмејала се Жужа.

Интересује их и како она прстима бира одећу, кад не види. Како кува ручак, само миришући храну и зачине. Било је још мноштво питања и недоумица. А Жужана им само мирно одговара. „Да ли желите и ви да осе-

тите како је то кад не видите? Донела сам вам неке играчке са којима можете да се играте, али, морате ставити маску преко очију, и онда ћете схватити како је мени.“

Сви у исти мах подижу руке и јављају се да желе да се играју. Деца са повезом преко очију једва успевају да одреде ког је облика гумена фигура. И слагалице из два дела су захтевне, иако се сви хвале да су то склапали још као сасвим мала деца. А најзанимљивији и најтежи задатак био је са пластичном дугом, коју треба сложити од најмањег до највећег дела.

Награда за све била је игра са Зовом. Уследило је мажење, чешкање и игра са човековим најбољим пријатељем, псом. Васпитачице затим желе да сазнају од деце њихово мишљење, да ли је лако бити слабовид? У глас сви одговарају: „Није лако“. А оне, срећне да су деца осетила једну врсту

животне патње, коју други људи и деца живе, настављају да причају о важној животној лекцији, коју су данас могла да науче.

„У нашој организацији раде људи са инвалидитетима. Они помажу људима који имају сличне проблеме, као и старијим особама. Постоји више услуга у оквиру наше фондације, а најдуже од свега бавимо се камповима. Сваког лета, слабовиде особе праве кампове. У тај камп долазе људи са различитим инвалидитетом, тамо добијају помоћ, али и могућност да летују, јер многи немају ту могућност. Моје колеге из Фондације сваког понедељка држе креативне радионице за људе са инвалидитетом, али нагласак није само на ручним радовима, врло расположена је била Жужана.“

Уз срдачан поздрав, Жужана, Зова и Мелинда упутили су се ка аутобуској станици.

С. С.

ФЕЉТОН

Српске судбине током револуције 1848/1849 године (82)

Бежање из српског народа из Сирига

Задихани, улепљени од зноја, крви и слузи бежали су преко усахлих ораница и ритова. Посвуда су се виђали разбијени буљаци сиришких Срба, у бегу, у паници.

Пологано подиже рогоље спреман да опасне шилке дубоко зарије у тело које се превијало и грчило од болова. Сав згрчен и покуњен, сиришки Мађар погледа га искоса. Ђакон се свирепо наслађивао страхом непријатеља. Тек ужаснути крик престрављене супруге одврати га од првобитне му намере. Он се прену и врати у јаву. Обли га ледени зној. Постиди се себе.

Похиташе ка башти. Иза њих осташе раскидани језиви крици, самртни ропак и страховито крклање. Задихани, улепљени од зноја, крви и слузи бежали су преко усахлих ораница и ритова. Посвуда су се виђали разбијени буљаци сиришких Срба, у бегу, у паници.

Ступивши у дом дешчанског пароха, млади ђакон Теодор само се затетура, изгуби свест и паде ничице. Теодор се тресао целим телом. Пуна три дана опорављао се у постељи. Јелисавета је верно бдила над њим, мењала му је завоје и пратила сваки трајај вољеног мужа.

Од онога дана, када је једва успео да избегне смртоносни убуд непријатељског оружја, у души преосетљивог Теодора разврежи се неспокој. По први пут, у њему се појави црв сумње и страха. У глави му се ковиллаше разна, грешна, па и богохулна питања на која није налазио ваљани одговор. Речи омиљеног му псалма „Призови ме у невољи својој, избавићу те, и ти ме прослави“, сада одзвучаше празно попут звона без прапорца. Никада раније није остајао без утехе Свемогућег.

По први пут ђакон Теодор је посумњао у благодатност Творца и то га испуни горким очајем, неутешном тугом и дубоком празнином.

„Јер, кога љуби Господ онога и кара, и бије свакога сина којег прима“, рече му јереј Петар Петровић и то строгим гласом, који је искључивао сваку могућу расправу.

– Како? О чему то причате? – снебивао се Теодор.

– Тако пише у Светом Евангелију! – одговори одсечно дешчански парох.

и односом према овој трагедији после рата, све до данашњих дана. Повод за стрељање били су немачки губици које су они имали 16. октобра у борби са четницима и партизанима на путу Крагујевац-Горњи Милановац. У овој борби било је мртвих на свим странама, а Немци су имали 10 мртвих и 26 рањених.

21. октобра 1991 – На основу одлуке Председништва СФР Југославије, јединице Југословенске народне армије напустиле су Словенију.

22. октобра 1811 – Рођен је мађарски композитор Ференц Лист, легендарни пијанистички виртуоз који је изградио модерну клавирску технику и дао клавиру снагу оркестра.

22. октобра 1887 – Уреду за патенте у Њујорку Никола Тесла пријавио је шест проналазака, међу којима и вишефазну наизменичну струју. Изуме је 1888. откупила фирма „Вестингхаус“ и њихову примену приказала на светској изложби у Чикагу 1893.

22. октобра 1912 – Трећа српска армија генерала Божидара Јанковића потукла је у Првом балканском рату турске снаге и ослободила Приштину.

23. октобра 1789 – Рођен је српски новинар и публициста Димитрије Давидовић, аутор првог устава у модерној српској историји познатог под именом Сретењски устав (1835).

– Знам! Посланица Светог апостола Павла Јаврејима, али, оче, онај ужас који се десио у Сиригу... – муцајући, загрцну се млади ђакон – та свирепост, та сва бестијалност. Почитајте ми оче, то никако не може бити од Бога!

– И није од Бога! Од Сотоне је! Не једите се и не умарајте се таквим стварима! – одмахну руком поп Петар. – Зафалите Господу што сте и ви и ваша госпођа сачували главе на раменима.

– Али, оче, свети апостол Јован богослов говори нам да је Бог љубав! А ди је био Господ када су клали сву ту нејач? Ди је била та његова љубав о којој и ми вазда диванимо и проповедамо? Што није зауставио то звер-

ство? И зашто Бог дозвољава такве страховите ствари да се десиду? – очајавао је Теодор Вилински.

– Ја не знам да одговорим на сва та ваша замрсити питања, ђаконе.

– Почитајте ми оче, ви као да не примећивате разлику између старозаветног и новозаветног Бога? – изненада упита ђакон.

– Господе Боже, о чему ви то диваните? Ви сте душевно здраво уморени! – поцрвене парох.

– Док је у Новом завету Отац небески добар, пун праштања, разумевања и љубави, дотле је у Старом завету сасвим друкчији – настави заносно Теодор. (...)

Драгомир Дујмов

Детаљ из старог дела Сирига

ВРЕМЕПЛОВ

20. октобра 1944 – Снаге партизанских јединица и руске војске, заузеле су Београд, ослободивши га од четворогодишње немачке окупације. Операција је трајала од 21. септембра до 22. октобра 1944, када је окупатор протеран до линије одакле артиљеријом није могао да туче Београд. Београдска операција је представљала део опсежног оперативног плана НОВЈ и Црвене армије, надовезујући се на операције у источној Србији. Ова операција је објединила две војске 10. октобра, код Велике Планае. Одлучна битка је започела два дана касније и трајала до 20. октобра 1944. године, када је Београд коначно ослобођен. Здружене јединице НОВЈ и Црвене армије нанеле су у овој операцији немачкој Армијској групи „Србија“ тежак пораз, ослободиле Београд и велики део Србије.

21. октобра 1941 – Немци су у Крагујевцу у Другом светском рату стрељали више од 7000 цивила, међу којима и ученике крагујевачке Гимназије. Стрељање у Крагујевцу 21. октобра 1941. године представља један од највећих злочина немачке војске у II светском рату. Иако је те јесени у Србији било више случајева масовне одмазде над недужним становништвом, стрељање у Крагујевцу уздигло се до симбола свих тих страдања: начином извршења, делимично структуром стрељаних, реакцијом у јавности за време рата

Покренуо је и уређивао „Новине сербске“ (1813-22) у Бечу.

23. октобра 1912 – Почела је битка код Куманова у Првом балканском рату, у којој је српска војска нанела тежак пораз турским трупама.

23. октобра 1944 – Совјетска Црвена армија ушла је у Другом светском рату у Мађарску.

23. октобра 1956 – Уличним демонстрацијама студената и радника у Мађарској је почела антикомунистичка побуна, коју су совјетске трупе угушиле у крви 4. новембра 1956.

24. октобра 1912 – Победом Прве срп-

ске армије под командом регента Александра Карађорђевића над турском Вардарском армијом Зеки паше, завршена је Кумановска битка у Првом балканском рату.

25. октобра 1815 – Српски кнез Милош Обреновић постигао је споразум са везиром Београдског пашалука Марашли Али пашом о мешовитој српско-турској управи, чиме је завршен оружани део Другог српског устанка.

26. октобра 1961 – Нобелову награду за књижевност добио је књижевник Иво Андрић и постао први Србин, односно Југословен који је добио ту престижну светску награду.

У Крагујевцу је 21. октобра 1941. стрељано 7300 цивила, укључујући и 300 ђака Гимназије

ЗАБАВА

Концерт Хариса Циновића у Тукуљи

ИНФО

Весело и носталгично вече уз хитове који не бледе

дилац КУД-а „Табан“, и Стеван Семлер, председник Самоуправе Срба у Чепелу. Захваљујући њиховом залагању реализован је концерт, на који су допутовали Харисови обожаваоци из Бачке, Новог Сентивана, Сирига и Деске, Мохача, Печуја и околине, али и других крајева Мађарске.

Вече су отворили чланови Оркестра „Планина“ из Мохача, који су заједно са хармоникашем Марком Челинцем без престанка свирали сат времена и публици приредили штимунг. Чувши познате хитове српских, ромских, босанских и других певача, љубитељи јужнословенског народног мелоса одмах су поскакали са столица и заплесали на подијуму испред бине. Музичари су убрзо засвирали и коло. Мохачани, који су званично основани пре три године, а свирају већ годинама, оставили су веома добар утисак.

На бину је, потом, изашао петочлани бенд, музичка пратња дуго очекиване звезде. Они су уводним инструменталом најавили Хариса Циновића. Популарни певач, са својим шеширом као заштитним знаком, кренуо је са познатим хитом „Остарићу“, да би потом уследили и остали шлагери, као што су: „Париска капија“, „Јесу л' дуње процвале“, „Пусти ме“, „И тебе сам сит кафано“, „Лаже мјесец“, „Познаћеш ме“, „Нек ми буде задња чаша“, „Дајте вина хоћу лом“ и друге.

Публика је била одушевљена када је Харис сишао са бине и ушао међу своје фанове. Док се налазио у маси својих обојавалаца, није певао само своје хитове, већ су на ред дошли и популарни шлагери Халида Бешлића, Желка Јоксимовића, Хашима Кучука Хокија и других.

Концерт Хариса Циновића трајао је два и по сата, а најупорнији из публике су искористили прилику и да се фотографишу са својим миљеником. Ладислав Халас, директор Дома културе и библиотеке је са својим Оркестром „Коло“ у наставку вечери свирао на балу, у установи коју предводи.

Одржавање овог концерта материјално су подржале и Самоуправа Хрвата у Тукуљи, Српска самоуправа у Будимпешти, српске самоуправе у 1, 3, 4, 13. и 21. будимпештанском кварту, као и оне у Ловри и Тукуљи.

П. М.

У организацији Дома културе и библиотеке у Тукуљи, у месној Спортској хали одржан је концерт Хариса Циновића, познатог естрадног уметника. Ово није био први пут да популарни Харис наступа у Мађарској. Наиме, 2005. године је гостовао у Печују, али је прошло доста времена од тог наступа, па се публика зажелела његових хитова.

Тако су мислили и главни организатори приредбе, Ладислав Халас, директор Дома културе и библиотеке у Тукуљи, Душан Вуковић, уметнички руково-

Дуодрама Јована Јањића Патријарх Павле-

Бити човек међу људима и нељудима

Циљ представе је да се кроз уметнички израз
искаже аутентична реч патријарха Павла

Режија: Милан Рус

Асистенти:
Катарина Павловић - Баби
Анастасија Каргина

У оквиру манифестације

СРПСКИ ДАНИ - МЕСЕЦ СРПСКЕ КУЛТУРЕ

у организацији
Српске православне Епархије будимске

Српско позориште у Мађарској
приказује дуодраму
Јована Јањића
„Патријарх Павле -
Бити човек међу људима
и нељудима“

29. 10. Сантово - Светосавски дом 18 ч.
30. 10. Будимпешта - Текелијанум 19 ч.

Срдачно вас позивамо на премијеру нове
представе Српског позоришта у Мађарској
и Културног центра „Српски венац“

„Коштана“

Дођите с нама на путовање
у душу Коштане, Миткета и Вас самих!

10. и 11. новембар 2023.
од 19 часова

Цена улазнице:
3500,- форинти

Адреса:
1065 Budapest
Nagymező utca 49.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфт) ♦ За издавача: Радојка Филаговић ♦ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ♦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ♦ Фотодиректор: Иван Јаковић ♦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hétlap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Web: www.snnovine.com ♦ Графички прелом листа: Тибор Фуксел ♦ За штампању: Szedéstudió Bt. Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061–0238

